

**RAPPORT
PERIODIEK KWALITEITSONDERZOEK
BASISSCHOOL DE LEEUWERIK**

School : basisschool De Leeuwerik
Plaats : Leiderdorp
BRIN-nummer : 04TD
Onderzoeksnummer : 82097

Datum schoolbezoek : 21 en 22 juni 2006
Datum vaststelling : 18 september 2006

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	5
2 KWALITEITSPROFIEL	7
3 BESCHOUWING	11
4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT	15

1 INLEIDING

Het periodiek kwaliteitsonderzoek

Op 21 en 22 juni 2006 bezocht de Inspectie van het Onderwijs basisschool De Leeuwerik in het kader van een periodiek kwaliteitsonderzoek (PKO). Daarbij heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de kernindicatoren van een aantal kwaliteitsaspecten, op grond van het door de inspectie gehanteerde toezichtkader primair onderwijs 2005.

Bij dit PKO doet de inspectie onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs door zich te richten op de kern van goed onderwijs op de school. Het gaat hierbij om kernindicatoren die betrekking hebben op het aanbod, de onderwijstijd, het pedagogisch handelen van leraren, het didactisch handelen van leraren, de afstemming op de onderwijsbehoeften van leerlingen, de actieve en zelfstandige rol van leerlingen, het schoolklimaat, de begeleiding, de zorg, de resultaten en de ontwikkeling van leerlingen.

In de brochure 'Toezichtkader PO 2005' vindt u achtergrondinformatie over de indicatoren die de inspectie bij haar toezicht in ogenschouw heeft genomen. U kunt deze brochure downloaden van de website van de inspectie: www.onderwijsinspectie.nl.

Op grond van het kwaliteitsprofiel van de school dat naar aanleiding van een vorig inspectiebezoek is opgemaakt, op basis van risicofactoren die bij de inspectie bekend zijn of afspraken die met de school zijn gemaakt, of op basis van de informatie die door de school is toegestuurd kan de inspectie besluiten om niet alleen de kernindicatoren te onderzoeken maar meer indicatoren bij het onderzoek te betrekken. Dit is bij uw school wel aan de orde geweest. De indicatoren van Kwaliteitszorg zijn conform de afspraak van het rijksinspectiekantoor Zoetermeer aan het toezichtskader toegevoegd. De toegevoegde indicatoren staan cursief vermeld in het kwaliteitsprofiel van hoofdstuk 2.

Indien de school in het kader van zelfevaluatie over een bepaalde indicator of over een bepaald kwaliteitsaspect voldoende betrouwbare en valide gegevens heeft verzameld kan in overleg tussen school en inspectie besloten worden om de oordelen uit de zelfevaluatie alleen te verifiëren en deze niet zelf opnieuw te onderzoeken. Zo sluit de inspectie niet alleen aan bij de specifieke situatie van de school, maar wordt de school bovendien niet onnodig belast.

Uw school heeft naast de schoolgids en het schoolplan geen documenten ingestuurd die op uw zelfevaluatie-activiteiten betrekking hebben.

Op grond van de gegevens uit die documenten heeft de inspectie besloten om alleen de kernindicatoren te onderzoeken.

De opzet van het onderzoek

Het periodiek kwaliteitsonderzoek bestond uit de volgende activiteiten.

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.

- Analyse van documenten, voor zover aanwezig, die op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd. Ook de vragenlijst periodiek kwaliteitsonderzoek is bij de analyse betrokken.
- Lesobservaties, waarbij in zeven groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in twee kleutergroepen en de groepen 3, 3/4, 5/6, 6 en 7/8.
- Bovendien heeft de inspectie over de kwaliteit van de kernindicatoren gesprekken gevoerd met de directie en de intern begeleider.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de kwaliteitsoordelen en de conclusies van het schoolbezoek besproken met het managementteam (MT). Daarbij was een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag aanwezig.

De inhoud van het rapport

Het onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs levert een kwaliteitsprofiel op van de school (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 wordt een beschouwing gegeven over de geconstateerde kwaliteit en wordt deze onder andere gezien in relatie tot de context of uitgangssituatie van de school. Indien van toepassing worden in deze beschouwing ook de toegevoegde indicatoren betrokken.

In hoofdstuk 4 is het vervolgtoezicht aangegeven en worden, indien noodzakelijk, afspraken vermeld met betrekking tot wettelijke bepalingen waaraan de school niet voldoet.

2 KWALITEITSPROFIEL

Het kwaliteitsprofiel geeft een overzicht van de waarderingen die de inspectie heeft toegekend aan kernindicatoren die betrekking hebben op belangrijke kenmerken van goed onderwijs. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs.

In de waardering is tot uitdrukking gebracht in welke mate de indicatoren bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs:

1. draagt niet of nauwelijks bij;
2. draagt onvoldoende bij;
3. draagt voldoende bij;
4. draagt in hoge mate bij;
5. niet te beoordelen (alleen bij Resultaten en Ontwikkeling van leerlingen). Deze waardering is gegeven indien de school over bepaalde indicatoren geen betrouwbare en valide gegevens beschikbaar heeft.

Het kwaliteitsprofiel van basisschool De Leeuwerik

Kwaliteitszorg	1	2	3	4
1.1 De school heeft inzicht in de verschillen in onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
1.2 De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.			●	
1.3 De school evalueert regelmatig het leren en onderwijzen.		●		
1.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
1.5 De school borgt de kwaliteit van het leren en onderwijzen.			●	
1.6 De school rapporteert aan belanghebbenden inzichtelijk over de gerealiseerde kwaliteit van het onderwijs.		●		
1.7 De school waarborgt de sociale veiligheid voor leerlingen en personeel.		●		

Leerstofaanbod	1	2	3	4
3.1 De aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde zijn dekkend voor de kerndoelen.			●	
3.4 De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
3.5 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.		●		
3.6 De leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde zijn afgestemd op de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen.			●	
3.8 De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlingengewicht biedt leerinhouden aan bij Nederlandse taal die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	

Tijd	1	2	3	4
4.4 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	
4.5 De school stemt de hoeveelheid tijd voor leren en onderwijzen bij Nederlandse taal en rekenen en wiskunde af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.			●	

Pedagogisch handelen	1	2	3	4
5.3 De leraren zorgen ervoor dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan.			●	

Didactisch handelen	1	2	3	4
6.1 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
6.3 De leraren leggen duidelijk uit.			●	
6.5 De leraren geven expliciet onderwijs in strategieën voor denken en leren.			●	

Afstemming	1	2	3	4
7.1 De leraren volgen de vorderingen van hun leerlingen systematisch.			●	
7.3 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		

Actieve en zelfstandige rol leerlingen	1	2	3	4
8.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	
8.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun eigen leerproces die past bij hun ontwikkelingsniveau.			●	

Sfeer op school	1	2	3	4
9.3 De ouders/verzorgers tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			●	
9.5 De leerlingen en het personeel voelen zich aantoonbaar veilig op school.			●	

Begeleiding	1	2	3	4
10.1 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Zorg	1	2	3	4
11.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens, bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			●	
11.3 De school voert de zorg planmatig uit.			●	
11.4 De school gaat de effecten van de zorg na.			●	

Resultaten	1	2	3	4	5
12.1 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
12.2 De sociale vaardigheden van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					●

Ontwikkeling van leerlingen	1	2	3	4	5
13.1 De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
13.2 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.			●		
13.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar.			●		

3 BESCHOUWING

Dit hoofdstuk beschrijft de context van de school, het oordeel van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op De Leeuwerik en geeft een toelichting op het kwaliteitsprofiel uit het vorige hoofdstuk. Daarbij legt de inspectie zo veel mogelijk verbanden tussen de de verschillende indicatoren onderling en voor zover relevant tussen de indicatoren en de schoolcontext, de specifieke doelstellingen van De Leeuwerik en eerdere inspectieonderzoeken. Tot slot bevat dit hoofdstuk een samenvattende conclusie voor de toekomst.

Context van De Leeuwerik

De Leeuwerik heeft enkele hectische jaren achter de rug. In 2001 stelde de inspectie via een integraal schooltoezicht (IST) vast dat de kwaliteit van het onderwijs risicovol was. De verhouding tussen team en directie was verstoord en interne conflicten bedreigden de schoolontwikkeling.

Vervolgens kreeg de school vanaf 2003 te maken met een periode van interim-management voor enkele dagen per week. In mei van dit jaar is een nieuwe directeur met een fulltime dienstverband met zijn werkzaamheden begonnen. Hij heeft brede ervaring opgedaan met het Daltononderwijs.

Tijdens de periode van interim-management heeft de directie fors geïnvesteerd in de bedrijfsvoering van de school, de onderlinge communicatie en vooral in de visieontwikkeling. Vanaf 2004 werkt de school gericht aan realisering van het Dalton-concept. De experimenteerfase wordt in september 2006 afgesloten, waarna de structuurfase aanbreekt waarin de Daltonwerkwijze zal worden geïmplementeerd. De school streeft naar certificering binnen ongeveer vier jaar.

De inspectie heeft de schoolontwikkeling gevolgd in 2004 en 2005 door middel van een jaarlijks onderzoek. In beide jaren stelde de inspectie vast dat de schoolontwikkeling een positieve wending kreeg. Met name het leesonderwijs ontving flinke impuls door het tutorlezen en versterking van het voortgezet lezen.

Tijdens het laatstgenoemde onderzoek bleek het kwaliteitsbeleid van de school nog in de kinderschoenen te staan, hoewel er reeds sprake was van voldoende planmatigheid in de verbeteractiviteiten.

Het leerlingenaantal van De Leeuwerik groeit gestaag; een doorgroei naar ongeveer 400 leerlingen wordt binnen enkele jaren mogelijk geacht. De school telt momenteel 14 groepen, waaronder vijf heterogene kleutergroepen. Het huidige gebouw is niet meer geschikt om de leerlingen te herbergen. Op termijn wil de school in samenwerking met het openbaar onderwijs en het protestants christelijk onderwijs in Leiderdorp een Brede school in een nieuw gebouw realiseren.

Algemeen beeld

De inspectie concludeert dat het onderwijs op De Leeuwerik overwegend van voldoende kwaliteit is. Op vrijwel alle indicatoren scoort de school voldoende: de opbrengsten en de zorg en begeleiding liggen op een zeer behoorlijk niveau. Directie en team verdienen een compliment: De Leeuwerik staat weer positief op de kwaliteitskaart!

Onvoldoende scoort De Leeuwerik echter op onderdelen van Kwaliteitszorg, Aanbod en afstemming van het onderwijsleerproces.

De inspectie licht vervolgens haar oordeel toe.

Toelichting

Opbrengsten

De inspectie concludeert dat De Leeuwerik voldoende opbrengsten laat zien zowel voor de eindresultaten van de leerlingen als voor de resultaten voor taal, rekenen en lezen tijdens de schoolperiode. De inspectie brengt dit resultaat vooral in verband met onderdelen van de leerlingenzorg en de wijze waarop deze is gestructureerd. Juist aan afspraken en procedures is de afgelopen jaren veel zorg besteed. De resultaten voor technisch lezen en rekenen/wiskunde in groep 4 vallen enigszins uit de toon, maar liggen ruim boven de norm van de inspectie.

De sociale vaardigheden van leerlingen heeft de inspectie niet kunnen beoordelen. De school beschikt niet over dergelijke toetsgegevens, bijvoorbeeld van leerlingen van de groepen 7 en 8.

De inspectie constateert het volgende verbeterpunt:

- *Aandacht voor het schoolbreed volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling vanaf groep 3 en het volgen van de sociale vaardigheden vanaf groep 7.*

Kwaliteitsbeleid

De kwaliteitszorg op de Leeuwerik moet nog een forse impuls ontvangen. De inspectie is positief over de bovenscholse aandacht die de kwaliteitszorg krijgt van het bestuur van de SKOL. Bovendien is de inspectie van oordeel dat de verbeteractiviteiten op schoolniveau planmatig worden aangepakt. Ook is er een eerste quick scan onder leraren afgenomen en is er een ouderenquête uitgezet. De resultaten zijn nog niet beschikbaar. Ondanks initiatieven van het bestuur heeft De Leeuwerik echter nog geen systematiek ontwikkeld om aspecten van onderwijs en leren intern te evalueren en daar conclusies aan te verbinden. De huidige geplande verbeteracties dreigen daardoor een 'eigen' leven te gaan leiden.

De inspectie constateert nog enkele andere verbeterpunten in de kwaliteitsbewaking:

- *Regelmatig informeren van ouders over de kwaliteit van het onderwijs en de activiteiten die de school in dat kader verricht.* De nieuwsvoorziening aan ouders is nu nog wat eenzijdig gericht op de Daltonwerkwijze en de activiteiten die in dat kader worden genomen.
- *Betrekken van leerlingen bij het kwaliteitsbeleid, bijvoorbeeld via een leerlingenraad.* Een dergelijke werkwijze van reflectie met leerlingen over het onderwijsproces zou in belangrijke mate tegemoet komen aan de principes van het Daltonconcept.

- *Uitwerking van een beleid van sociale veiligheid voor leerlingen en personeel.*
Indicator 1.7 over waarborgen van sociale veiligheid voor leerlingen en personeel, is als onvoldoende beoordeeld. Het betreft hier nadrukkelijk de beleidsontwikkeling van de school inzake sociale veiligheid en niet de fysieke veiligheid van betrokkenen in de school. De inspectie heeft geconstateerd dat de school nog niet beschikt over een veiligheidsbeleid met als ijkpunten het structureel meten van de veiligheidsbeleving van leerlingen en leraren en registratie van incidenten en registratie van de afhandeling van incidenten.
De inspectie heeft overigens vastgesteld dat de fysieke veiligheid van leerlingen niet in het geding is (zie ook indicator 9.5).

Onderwijsproces en onderwijsinhoud

De inspectie concludeert dat het onderwijsproces en de onderwijsinhoud in grote lijnen van voldoende kwaliteit zijn. Het systeem van weektaken is in de hele school ingevoerd en redelijk succesvol. Leerlingen blijken enthousiast over de huidige werkwijze en over de versterking van hun eigen verantwoordelijkheid in het leerproces.

Verder zijn de lessen duidelijk opgebouwd en is er sprake van voldoende actieve betrokkenheid van de leerlingen. De inspectie heeft met waardering gezien dat de leraren met respect met leerlingen omgaan: ze geven positieve feedback op hun inspanningen.

Daar staat tegenover dat de afstemming van de instructie en verwerking op de verschillen tussen leerlingen onvoldoende scoort. Wil de school beter scoren op afstemming dan zal zij moeten werken aan:

- *Differentiatie binnen de groep.*
- Leerlingen voor wie de instructie niet is bedoeld kunnen aan het werk. De inspectie heeft daar enkele goede voorbeelden van gezien, maar wijst op grote verschillen in leraarvaardigheden.
- *Klassenorganisatie en didactisch handelen in de praktijk.*
Afspraken over klassenorganisatie en didactisch handelen op schoolniveau zijn noodzakelijk. De school moet hier actief op toe gaan zien. Dat is van belang om de structuurfase van Dalton een goede inbedding te geven.

Met betrekking tot het leerstofaanbod vermeldt de inspectie nog de volgende aandachtspunten:

- *Afspraken over invulling van leerlijnen in de groepen 1 en 2.*
De werkwijze in de kleutergroepen en de wijze waarop het volgsysteem met peilpunten wordt bewaakt is weinig transparant, waardoor de aansluiting op de leerlijnen van groep 3 niet is gegarandeerd.
- *Afspraken over een ondersteunend aanbod voor stimulering van de sociaal emotionele ontwikkeling.*
Het huidige leerstofpakket blijkt niet meer in alle groepen te worden gebruikt.

Zorg en begeleiding

De inspectie stelt vast dat de zorg en begeleiding op alle punten voldoende zijn. Afspraken structureren de organisatie van de zorg. De intern begeleider vervult een duidelijk stimulerende rol.

Er blijkt ten opzichte van 2005 al heel wat verbeterd aan de concretisering van de plannen, zij het dat dat niet voor alle groepen geldt. Zoals bij het jaarlijks onderzoek is vastgesteld kunnen een aantal handelingsplannen nog aan praktische waarde winnen door de probleemstelling en doelen helderder te verantwoorden. Verder zouden afspraken over de uitvoering de praktische uitvoerbaarheid van de hulpplannen in de groep kunnen stimuleren.

Afsluiting

De Leeuwerik heeft ten opzichte van 2001 een belangrijke omwenteling bewerkstelligd. Leraren maken melding van samenwerking en een eenduidigheid van visie. Eilanden zijn verlaten. Het team wil nu eensgezind het Daltonstelsel gestalte geven. Die doelstelling is duidelijk en geeft richting. De inspectie is van oordeel dat versterking van het Daltonconcept echter gelijke tred zou moeten houden met de borging van de onderwijskwaliteit in al haar facetten.

4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT

Bij dit PKO heeft de inspectie ook een onderzoek gedaan naar de naleving van een aantal wettelijke voorschriften. Dit onderzoek betrof de wettelijke voorschriften over de geplande onderwijstijd en over een door het bevoegd gezag vastgestelde schoolgids en schoolplan.

Op basis van dit onderzoek concludeert de inspectie dat de school de ouders en leraren via de schoolgids beter moet informeren over de externe klachtencommissie en de eventuele taak die de contactpersoon hierbij vervult.

De bevindingen van dit PKO leiden tot het volgende arrangement voor het vervolg van het toezicht (toezichtarrangement).

De aangetroffen kwaliteit van het onderwijs op de school vraagt geen aanpassing van de reguliere onderzoeksplanning van de inspectie. In beginsel volgt over vier jaar opnieuw een periodiek kwaliteitsonderzoek. In de tussenliggende periode vindt jaarlijks een onderzoek plaats, waarbij de school eenmaal wordt bezocht.